

Juraj Meliš

Sochař Juraj Meliš se narodil 13. července 1942 v Nových Zámčích. V roce 1959 odchází do Bratislavy, kde od roku 1960 studuje v ateliéru figurální plastiky profesora Jozefa Kostky na Vysoké škole výtvarných umění. Po ukončení studií v roce 1966 se věnuje realizacím monumentálních výtvarných děl, ale i filmové tvorbě a vizuální poezii. V letech 1973 až 1998 externě vyučoval na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě. Je spoluzakladatelem výtvarného sdružení Gerulata (1989). Od roku 1990 vyučuje jako docent a od roku 1992 jako profesor na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. Samostatně vystavuje od roku 1970, kolektivních výstav se účastní od roku 1963. Svými díly je zastoupen v řadě veřejných sbírek na Slovensku a v zahraničí. „Je umelcom naliehavej etickej výzvy a osobitého anti-tradičného sochárskeho videnia.“ Tak jej stručně vystihla Katarína Bajcúrová. Žije a pracuje v Bratislavě.

Kotviac v určitom etniku sa každá moja skúsenosť opiera o veľmi intenzívne zážitky z detstva i dospelovania. S takmer neomylnou istotou viem i po čase identifikovať mieru naliehavosti prostredia, v ktorom sa formoval môj duševný svet, vzťah k životu, postoj k ľuďom! Zafaženému výtvarným vídením sa mi vo sne pričasto rekonštruujú protirečivé situácie, absurdné skúsenosti i prosté dotyky...

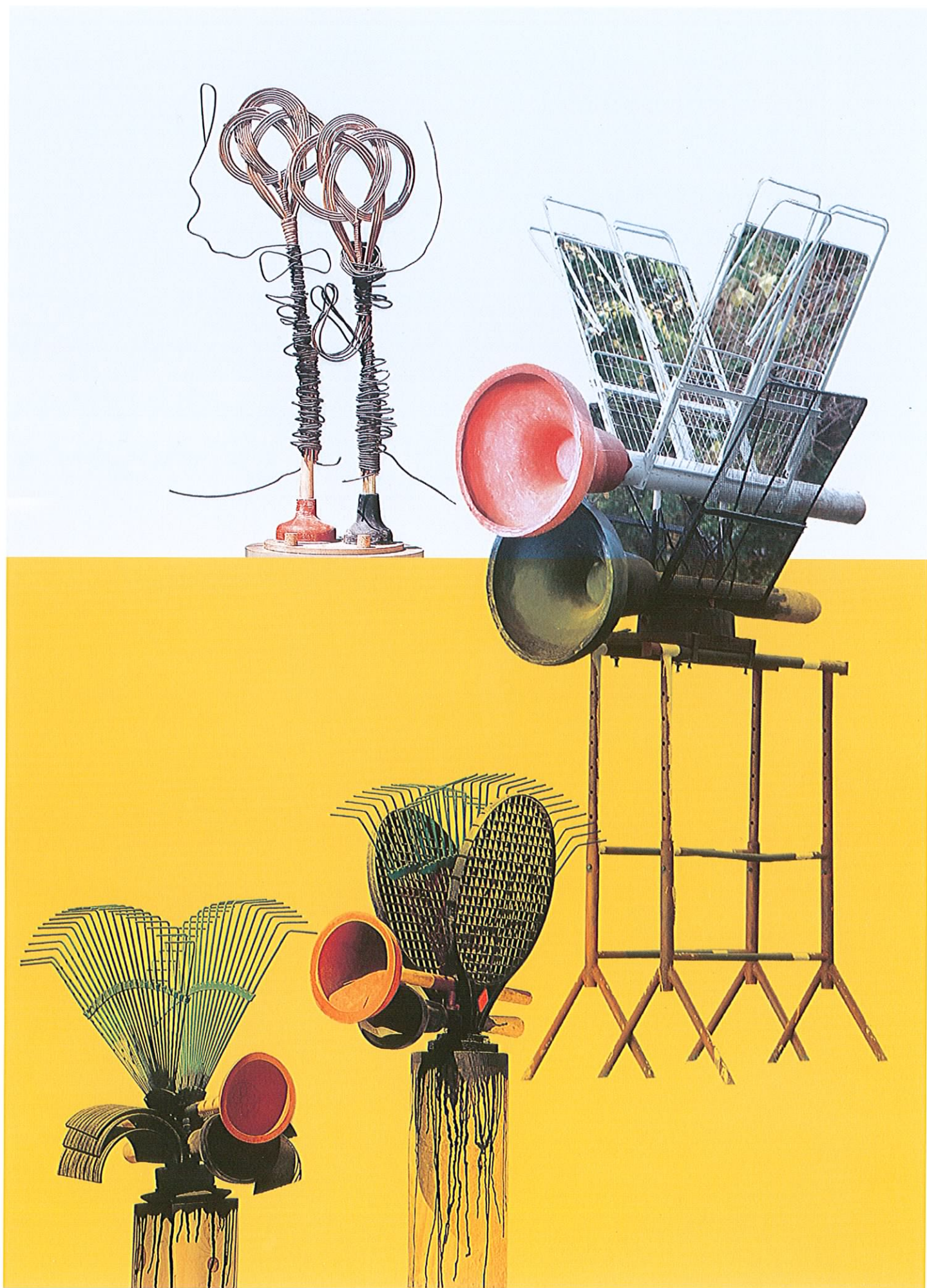
Existenčná nutnosť i geografické špecifiká našej lokality podmieňovali (i determinujú) formu žitia, prežitia i spolužitia... Vždy som si uvedomoval a zdôrazňoval ako BYŤ a nie lamentovať ako SA NEDÁ! I z tohto hľadiska náš dvor, naša záhrada, slúžili filozofii BYTIA A PREŽITIA! Nechcem tým vylúčiť to, že okrem na jeseň vypúšťaného šarkana - sa nad nimi nevznášala i štipka nadčasovej úvahy o zmysle práce, nevyhnutnosti biedy, či príbuzenstva pokory. A napriek tomu, že som mal možnosť nakúkať aj do iných soc. štruktúr, pokora - v akej tento zápas o prežitie prebiehal, viera v Boha i v skromnosť vytyčovaných horizontov - ma utvrdzujú v správnom odhadnutí plebejských limitov a v akceptovaní osudovosti.

I preto bolo poslanie našej záhrady imúnne voči epikurejským roztopašiam, blahosklonným úvahám, či hýrivým orgiám. Nebola exoticky luxusnou kulisou pre exhibicionistické návštevy. Naša záhrada bola počas celého roka farchavá svojím utilitárnym poslaním. Pribežne si počínajúc - naplňala Hyppokratovu prísahu o pôrodnictve cibule, rajčín, cesnaku, mrkvy, petržlenu. Naša záhrada bola

zafažená povinnosťou žiteľa a takto sa nestala javiskom pseudofilozofických táranín! V našom ponímaní bola záhrada galejami. Tie galeje začali roztopením posledného snehu a končili pálením buriny a biovýškov príchodom nového snehu. V amplitúde ryľovanie, sadenie, polievanie, plenie, okopávanie, zbieranie, atď., znamenali popri každodenných povinnostiach dostatok priestoru na šlachetné relaxovanie, na vyplnenie voľného času i upokojenie kresťanského svedomia. Zázračný životodarný kolobeh prírody JAR - LETO - JESEŇ - ZIMA sa v pôdoryse premietol do zhrbených postáv, ubolených kĺbov, zapálených šliach, pluzgierovitých dlaní... Toto všetko dokázala naša záhrada narežirovať, neutraviac o škodcoch, ktorí obsadzovali nezanedbateľnú rolu štatistov. A takto, hľadajúc absolútne súzvučie v prírode, sa i dnes utvrdzujem v tom, že zápas o prežitie od mikro - po makro - prebieha podľa krutých zákonitostí. Dokonca v záhrade sú preto vytvorené priam laboratórne podmienky. Možno iba to ľudské úsilie je akosi prehnane utilitárne pragmatické! Ale krtkovi, či bzdoche to môže byť ukradnuté. A ako som už pred dvoma desaťročiami zhrnul svoj pocit z prírody: „na ostatné kontúry pevnín doráňané plátno flóry - monzúnový vietor domova napína“... Tak i dnes, hedonicky sa hojdajúc v poznaní, adorujem žihľavu, bodlač, lopúchy a svätotrávny chlieb.

Juraj Meliš

Náš svět?!, 2004, digitální tisk